

Lausunto hallituksen esityksestä laiksi rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetun lain muuttamisesta (HE 130/2024 vp)

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta kuuleminen 10.10.2024

Kristina Stenman, Yhdenvertaisuusvaltuutettu

YHDENVERTAISUUSVALTUUTETTU
DISKRIMINERINGSOMBUDSMANNEN

Yhdenvertaisuusvaltuutettu kannattaa lähisuhdeväkivallan sovittelun kieltämistä

- Yhdenvertaisuusvaltuutettu tukee hallituksen esitystä lähisuhdeväkivallan sovittelusta luopumisesta.
- Lähisuhdeväkivalta kohdistuu erityisesti naisiin.
- Valtioneuvoston tasa-arvopoliittinen selonteko korostaa sukupuolistuneen väkivallan poistamista vuoteen 2030 mennessä.
- Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on aikaisemmissa kannanotoissaan tuonut esille, että sovittelu ei sovellu lähisuhdeväkivaltaan.
- Sovittelusta luopuminen antaa vahvan viestin siitä, että Suomi ei hyväksy naisiin kohdistuvaa väkivaltaa.

Suomi ei ole onnistunut vähentämään naisiin kohdistuvaa väkivaltaa

- Lähisuhdeväkivalta on huolestuttavan yleistä Suomessa ja se kohdistuu naisiin:
 - Väkivallan yleisyyttä mittaavan kyselytutkimuksen mukaan 34 % naisista ja 18 % miehistä on kokenut parisuhdeväkivaltaa.
 - Väkivallan kierre on usein ylisukupolvista, ja lapsuudessa koettu väkivalta altistaa myöhemmälle väkivallalle.
- Suurin osa väkivallasta ei tule viranomaisten tietoon:
 - Häpeä ja pelko estävät avun hakemista ja poliisille ilmoittamista.
- Yhdenvertaisuusvaltuutetun mukaan väkivallan vastainen työ ei ole ollut riittävää ja väkivaltaan puuttumista on tehostettava.

Kansainväliset ihmisoikeuselimet suhtautuvat kielteisesti naisiin kohdistuvan väkivallan sovitteluun

- Suomi on saanut huomautuksia haluttomuudesta käsitellä naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ihmisoikeusongelmana.
- YK:n ihmisoikeuselimet eivät hyväksy naisiin kohdistuvan väkivallan sovittelua, koska rikosvastuu on ensisijainen.
- Istanbulin sopimus velvoittaa Suomea ehkäisemään ja torjumaan lähisuhdeväkivaltaa:
 - Sovittelusta luopumalla pystytään toteuttamaan aikaisemmin määrätietoisemmin ja johdonmukaisemmin rikosvastuuta.

Lainsäätäjä on halunnut tehostaa pari- ja lähisuhdeväkivallassa rikosvastuun toteuttamista

- Pari- ja lähisuhteissa tapahtunut väkivalta on erityisen moitittavaa.
- Lieväkin lähisuhteissa tapahtunut väkivalta on virallisen syytteen alainen rikos.
- Rikosten saattamista rangaistusjärjestelmän piiriin on haluttu lisätä:
 - Poliisi- ja syyttäväviranomaisilla on erityinen toimintavelvollisuus.
 - Jo aikaisemmissa lainuudistuksissa on kiinnitetty huomiota siihen, että asianomistajan mielipiteelle on annettu liian suuri painoarvo, vaikka viranomaisten pitäisi itsenäisesti huolehtia rikosvastuun toteuttamisesta
- Sovittelun käyttäminen pari- ja lähisuhdeväkivallan ratkaisijan pitää yllä rikoslain puuttumattomuuden perinnettä.

Sovittelusta luopuminen parantaa naisten asemaa ja edistää tasa-arvoa

- Lähisuhdeväkivallan sovittelusta luopuminen lähettää vahvan viestin naisiin kohdistuvan väkivallan moitittavuudesta.
- Muutos parantaa naisten asemaa ja edistää sukupuolten tasa-arvoa Suomessa.
- EU:n direktiivi ja tulevat toimenpiteet
 - EU-direktiivi 2024/1385 velvoittaa Suomea panostamaan väkivallan vastaiseen työhön ja palvelujärjestelmien kehittämiseen.
 - Muutoksen toteuttaminen edellyttää kattavampia tukipalveluja väkivallankokijoille ja –tekijöille.

YHDENVERTAISUUSVALTUUTETTU
DISKRIMINERINGSOMBUDSMANNEN

Kiitos!